

Відділ освіти виконкому Лебединської міської ради
Лебединська загальноосвітня школа I — III ст. № 5

Урок української мови 3 клас

**Розробка
вчителя початкових класів
Мокляк А. А.**

Лебедин, 2011

- Тема.** Вимова і правопис слів з ненаголошеними [е], [и] в коренях, які перевіряються наголосом
- Мета:** формувати в учнів правила правильної вимови слів з ненаголошеними [е], [и] в корені слова; ознайомити з правилом перевірки ненаголошених [е], [и]; збагачувати словниковий запас учнів; розвивати фонематичний слух, орфографічну зіркість, увагу, мислення; виховувати естетичні почуття, любов до природи рідного краю, до поетичного слова.
- Обладнання:** великий кошик, рушник, дари саду і городу (яблука, груші, горіхи, калина, капуста, морква, буряк, кукурудза), ілюстрації осінніх пейзажів, листочки з записаними складами, таблиця « Вимовляй так», картки з завданнями, мікрофон, роздаткові кольорові смужки.
- Тип уроку:** комбінований
- Форма проведення:** урок - гра «Осінній кошик»

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

- Діти, сьогодні до нас на урок завітали гості. Привітаймося.
Станьте, діти, всі скоріше.
Усміхніться всім миліше.
Привітайтеся: «Добрий день!»
Продзвенів дзвінок: «Дзелень!»

- На який урок вас запросив дзвінок? (Учні відповідають.)
- Підніміть в руці кольорову смужечку, яка подобається вам понад усе.
(Діти піднімають смужки. Якщо смужка темного кольору, то в дитини тривожний психологічний стан або поганий настрій, можливо, учень погано почувається. Бажано таку дитину не викликати до дошки).

II. МОВНО - ПОЕТИЧНА РОЗМИНКА

- Наші декламатори підготували для вас загадки у віршах.
Завдання: дібрати до загадки римовану відгадку.

1. Більше й більше листя з кленів
Облітає з кожним днем!
По траві іще зеленій
Між дерев в саду ідем.
Йдем по листу золотому,
Мов по килиму м`якому,
Що на весь прослався сад.
Здрастуй, місяць... (листопад).

М. Познанська

2. В парках і садочках
На доріжки й трави
Падають листочки
Буро - золотаві.

Де не глянь навколо-
Килим кольористий,
Віти напівголі,
Небо синє, чисте.

Метушні нема...
Тихо з пензлем ходить... (осінь золота).
Т. Коломієць

- Як ви здогадалися, за якими ознаками?
- Осінь – чарівниця завітала до нас на урок. Вона бажає всім роздати свої дари, але щоб їх отримати треба старанно працювати, всі завдання осені виконати.

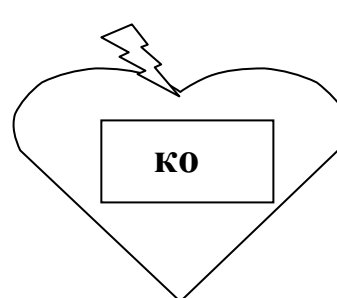
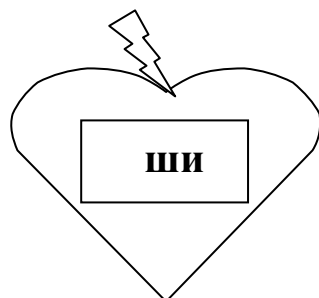
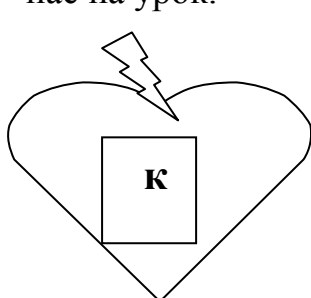
III. АКТУАЛІЗАЦІЯ НАБУТИХ ЗНАНЬ

1. Каліграфічна хвилинка

- Перевірте, чи готові ви до роботи.

Зошит свій я відкриваю та під нахилом кладу,
І всім друзям покажу, як красиво я пишу.

- Перевірте свою поставу під час письма за таблицею « Пиши правильно».
- Різкий осінній вітер розвіяв листочки , на яких осінь записала слово. Зберіть його правильно і прочитаєте назву предмета, з яким осінь прийшла до нас на урок.

- Запишіть правильно букву «ка» та з'єднання букв. (Вчитель здійснює показ на дошці).
- Запишіть, яке слово утворилося. (Кошик).
- Який синонім до цього слова? (Козубок).

(Вчитель майже протягом всього уроку дістає з кошика дари осені, а перед цим пропонує загадку, щоб діти здогадалися про те, що дістає. На овочах і фруктах – завдання).

2. Робота з деформованим реченням-прислів'ям

Загадка. Висить відерце, а у відерці - серце. (Горіх)

Завдання. Відновіть прислів'я, запишіть його в зошити.

Деформоване: за, іде, собою, осінь, несе, дощі

Відновлене: Осінь іде, за собою дощі несе.

- Як ви розумієте це прислів'я?
- Яке це речення за метою висловлювання?
- Яке за інтонацією?
- Знайдіть і підкресліть основу речення.
- Поширене чи непоширене?
- Знайдіть у реченні слово, яке відповідає такій схемі:

$O' = O =$

- В якому слові ненаголошений голосний вимовляється нечітко? (Несе).

IV. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ Й МЕТИ УРОКУ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- Сьогодні ми формуватимемо вміння правильної вимови слів з ненаголошеними [е], [и] в корені слова, будемо вчитися перевіряти написання слів з ненаголошеними [е], [и] в коренях слів.
- Як ви думаєте, чого навчить вас цей урок? Продовжіть речення:
- Цей урок навчить мене... (правильно вимовляти слова з з ненаголошеними [е], [и] в коренях слів).
- Я хочу навчитися ... (правильно писати слова ненаголошеними [е], [и] в корені слова).
- Після уроку я зможу... (знаходити слова з ненаголошеними [е], [и] в корені, перевіряти цю орфограму).

Вчитель: - Отож, не пропустіть ні одного ненаголошеного голосного, які всюди приховала осінь.

V. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Загадка. Без вікон, без дверей повна хата людей. (Гарбуз)

1.Ознайомлення з особливостями літературної вимови слів з ненаголошеними [е], [и] в корені

(Усне виконання вправи 197 за варіантами)

- 1) Спостереження за особливостями вимови.
- 2) Пригадування правил про вимову ненаголошених голосних, які вивчалися у 2класі .

Нагадують «Знайки»

- * Наголошені звуки [е], [и] вимовляються чітко.
- * Ненаголошений звук [е] у вимові наближається до [и]: ст [е_и]пи, оз[е_и]ро.
- * Ненаголошений звук [и] у вимові наближається до [е]: л[и_е]сток, ж[и_е]ття

3) Вправляння у правильній вимові за таблицею « **Вимовляй так**»

2. Проблемне запитання

Загадка. Під землею вогонь горить, а згори видно. (Морква)

(Робота за матеріалом вправи 198)

- Яку букву треба писати у слові *зеленому, вишневому* ? Доведіть свою думку.
- Пригадайте , які голосні звуки вимовляються чітко? (Наголошені).
- Отже, як перевірити написання цих слів? (Наголосом).

3. Робота над правилом (с. 85)

4. Тренувальна вправа 199 (колективне виконання)

Загадка. Вузлувата і листата,

А доспіє - головата.(Капуста)

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА

(Виконується під музичний супровід)

V I. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Творчий диктант

Загадка. У вінку зеленолистім, у червоному намисті

Видивляється у воду на свою дівочу вроду. (Калина)

- Розгадайте шараду, запишіть відгадку.
  - Корінь від слова *грибочки*, суфікс від слова *хмарне (небо)*, закінчення від слова *зимовий. (Грибний)*
  - Корінь від слова *синові*, суфікс і закінчення від слова *голосочок. (Синочок)*
  - Префікс від слова *заходить*, корінь від слова *покликати. (Заклик)*
- Що об'єднує всі ці слова?(Ненаголошені[е], [и] в корені слова).
- Які перевірні слова ви добирали?

2. Інтерективна гра «Переплутались рядки, ти їх швидко віднови»

(Робота в парах)

Загадка. На городі молода пишні коси розплела.

У зеленії хустинки золоті хова хмаринки. (Кукурудза)

- Кукурудза дає нам свої смачні зернини, але всі вони переплутались.

Завдання. Скласти віршик з рядків. Записати в зошит.

(На кожній «зернині»- великий жовтий овал- прикріплені картки з віршем)

Й ненароком розлила. 4

Хмарка йшла на іменини 1

В подарунок дощ несла 3

До сестрички, до хмарини, 2

Перевірка роботи: зачитують по одній парі з кожного ряду.

Перевірка слів з ненаголошеними[е], [и] в корені слова.

3. Інтерактивна гра «Гірлянда асоціацій»

(Завдання даються кожному ряду окремо)- метод «Гронування»

Загадка. Солоденький мій бочок,
Бо я звуся ... (бурячок),
З мене вийде добрий квас.
Пригощу я ним і вас.

1 ряд - веселенькі

2 ряд – глибокий

Зряд – висока

Зразок: корінь весел, перевірене слово весело, пишеться з маленької букви, спільнокореневі слова- веселка , звеселяє, суфікс –еньк-, закінчення –і, частина мови- прикметник, стоїть у множині, пряме значення: веселі діти, переносне значення: веселі очі, звуків- 9, букв- 10, складів- 4.

4. Інтерактивна гра «Експрес -інтерв'ю»- метод «Мікрофон»

- Осінь, як і кожна пора року, чимось подобається, а чимось-ні.
- Пригадайте свої спогади про осінь і скажіть про це.
- Починаємо так:
«Мені осінь подобається тому, що...»
«Мені осінь не подобається тому, що...»

5. Літературно - логічна гра « Доскажи словечко»

Осінь приходять у край непомітно,
Тиха у неї (хода).
Небо високе сміється блакитно,
В річці синіє (вода).

Я нагадаю прикмети охоче:
Зменшились дні і подовшали (ночі).
Запам'ятайте прикмети народні:
Дні хоч ще теплі, а ночі (холодні).

Уся дітвора тепла ще бажає,
А листя пожовкле з дерев (облітає).
Скоро від холоду згинуть комахи,
Нічого їсти буде для (птахи).

Осінь від нас непомітно відходить ,
Підсумок нашій роботі (підводить).

VII. ПІДСУМОК УРОКУ

- Осені і мені сподобалась ваша робота на уроці.
- Пам'ятаєте, на початку уроку ми казали , чого очікуємо від уроку?
- Чи збулися ваші сподівання?
- То ж скажіть, а що саме?

VIII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ: с. 85, повторити правило,
(диференційовано) вправа 200, скласти шаради з з ненаголошеними [е], [и] в
корені, ввести слова в речення, записати ці речення.

- Осінь задоволена вашою роботою і дарує вам свої дари.